

Odpovědnost státu za újmu

Ten, kdo spáchal čin, který je podle platných právních předpisů označen za trestný, a kdo byl navíc za takový trestný čin pravomocně odsouzen k trestu odnětí svobody, musí počítat s tím, že v souladu s právem, a tedy zcela „zaslouženě“ takový trest také dříve nebo později vykoná. Skutečnost, že dojde k uplynutí určitého (zákonem stanoveného) času od právní moci rozsudku ukládajícího trest, v důsledku čehož stát pozbude možnosti, aby odsouzeného po právu k výkonu trestu donutil, a odsouzený zrcadlově k tomu bude zbaven povinnosti k trestu odnětí svobody nastoupit a vykonat jej, ještě neznamená, že samo pravomocné odsouzení za trestný čin, pro který byl pachateli promlčený trest uložen, by nemělo hrát žádnou roli při stanovení formy či výše přiměřeného zadostiučinění za vykonání takto uloženého trestu. Je třeba vzít v úvahu, že újma na straně poškozeného v těchto případech nepochybně spočívá v tom, že v souvislosti se zadržením a dodáním k výkonu trestu a jeho následným pokračováním byl omezen na osobní svobodě (případně i jiných svobodách či základních právech) a že kdyby příslušné státní orgány jednaly v souladu s právem, pak by k takovému omezení pro uplynutí zákonem vymezeného času od právní moci odsuzujícího rozsudku nedošlo. Na druhou stranu ale nelze pustit ze zřetele, že při dřívějším (včasném) výkonu státní moci, by byl žalobce zcela v souladu s právem omezen úplně stejně a po daleko delší dobu. Tedy ani v případě pozdního, a tím i protiprávního konání státu nemůže být újma způsobená pravomocně odsouzené osobě srovnatelná s újmou, kterou by výkonem (promlčeného) trestu utrpěla osoba odsouzená neprávem (případ tzv. justičního omylu), případně kterou by utrpěla osoba vzatá nezákonně do vazby.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 30 Cdo 587/2022-354 ze dne 8.9.2022)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobce A. Ů., nar. XY, bytem XY, zastoupeného JUDr. M.Z., advokátem se sídlem v P., proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o náhradu škody a nemajetkové újmy, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 43 C 47/2020, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 10. 2021, č. j. 19 Co 189/2021-300, tak, že dovolání se zamítá v rozsahu, v němž směřuje proti té části výroku I rozsudku Městského soudu v Praze, kterou byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve výroku III a potvrzen ve výroku IV. Ve zbylém rozsahu se dovolání odmítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se před soudy obou stupňů po žalované domáhal náhrady škody ve výši 25 047 Kč s příslušenstvím a náhrady nemajetkové újmy ve výši 1 674 000 Kč s příslušenstvím podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (dále též jen „OdpŠk“), kteréžto nároky mu měly vzniknout v důsledku nesprávného úředního postupu a nezákonných rozhodnutí v řízení vedeném před Krajským soudem v Plzni pod sp. zn. 1 T 7/89, v důsledku čehož vykonal část trestu odnětí svobody (v délce 558 dní), ačkoliv jeho výkon byl promlčen.

2. Žalovaná konstatovala nesprávný úřední postup a na náhradě škody spočívající v nákladech

vynaložených žalobcem na právní zastoupení zaplatila 12 705 Kč. Zadostiučinění za nemajetkovou újmu odmítla poskytnout, neboť podle jejího názoru tato újma vznikla zaviněným jednáním žalobce, jenž nenastoupil včas výkon trestu odnětí svobody.

3. Obvodní soud pro Prahu 2 (dále též jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 29. 3. 2021, č. j. 43 C 47/2020-252, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 1 875,50 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně z částky 12 705 Kč od 1. 5. 2020 do 7. 9. 2020 a s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně z částky 1 875,50 Kč od 1. 5. 2020 do zaplacení (výrok I), žalobu v části, v níž se žalobce domáhal, aby žalované byla uložena povinnost zaplatit žalobci částku ve výši 10 466,50 Kč s příslušenstvím, zamítl (výrok II), žalované uložil povinnost zaplatit žalobci částku 446 400 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně od 1. 5. 2020 do zaplacení (výrok III), žalobu v části, v níž se žalobce domáhal, aby žalované byla uložena povinnost zaplatit žalobci částku 1 227 600 Kč s příslušenstvím, zamítl (výrok IV), a rozhodl o náhradě nákladů řízení mezi účastníky (výrok V).

4. Městský soud v Praze (dále též jen „soud odvolací“) k odvolání žalobce do výroku IV rozsudku soudu prvního stupně a žalované do výroku III téhož rozsudku rozsudkem ze dne 13. 10. 2021, č. j. 19 Co 189/2021-300, rozsudek soudu prvního stupně změnil ve výroku III tak, že se zamítá žaloba co do částky 223 200 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně z částky 223 200 Kč od 1. 5. 2020 do zaplacení, jinak tento výrok, jakož i výrok IV rozsudku soudu prvního stupně potvrdil (výrok I), a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok II).

5. Oba soudy vyšly ze zjištění, že usnesením Okresní správy SNB, oddělení vyšetřování Plzeň-sever, ze dne 5. 12. 1988 bylo zahájeno trestní stíhání žalobce pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 zákona č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon (dále jen „tr. zák.“), přičemž usnesením Okresní prokuratury Plzeň-sever ze dne 5. 12. 1988 byl žalobce vzat do vazby. Rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 9. 1989, č. j. 1 T 7/89-329, byl žalobce uznán vinným z pokusu trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 k § 219 tr. zák. a byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání deseti a půl roku. Proti tomuto rozsudku podal žalobce odvolání, přičemž s ohledem na novelu trestního řádu účinnou ke dni 1. 7. 1990 byl usnesením ze dne 3. 7. 1990 propuštěn z vazby na svobodu. Následně se žalobce zdržoval v Turecku. Usnesením Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14. 12. 1992, č. j. 3 To 56/90-427, bylo odvolání žalobce proti výše uvedenému rozsudku Krajského soudu v Plzni zamítnuto, tudíž tento rozsudek nabyl právní moci dne 14. 12. 1992. K žádosti Krajského soudu v Plzni ze dne 7. 5. 1997 Národní ústředna Interpolu Praha informovala dne 16. 6. 1997 o tom, že se žalobce zdržuje v XY. Přípisem ze dne 17. 10. 1997 Krajský soud v Plzni požádal příslušný soud v Kulu, aby vyslechl žalobce a aby se jej dotázal, zda souhlasí s výkonem trestu v Turecku. Turecká strana na to požádala o zaslání soudního spisu s překladem do turečtiny, aby mohlo být zahájeno vyšetřování v Turecku. Dne 12. 1. 2000 byl Krajským soudem v Plzni na žalobce vydán mezinárodní zatýkácí rozkaz, přičemž následně bylo Policií ČR sděleno, že žalobce se nachází v Turecku na konkrétně zjištěné adrese XY. Zároveň bylo sděleno, že žalobce je tureckým justičním orgánům znám v souvislosti s pokusem o znásilnění, odporem proti veřejnému činiteli a porušením zákona o střelných zbraních. Přípisem ze dne 21. 5. 2003 bylo Ministerstvem spravedlnosti České republiky sděleno, že turecká strana převzala výkon rozsudku ze dne 28. 9. 1989. Dne 29. 1. 2014 byl odvolán mezinárodní zatýkácí rozkaz ze dne 12. 1. 2000 a dne 12. 5. 2017 byl Krajským soudem v Plzni vydán na žalobce evropský zatýkácí rozkaz. Dne 21. 12. 2017 Policejní prezidium ČR informovalo Krajský soud v Plzni o tom, že žalobce byl zadržen téhož dne na letišti Arlanda ve Stockholmu, přičemž žalobce byl do České republiky dopraven dne 23. 1. 2018. Dne 4. 1. 2018 byl Krajským soudem v Plzni nařazen žalobci výkon trestu. Dne 1. 3. 2018 podal žalobce prostřednictvím svého právního zástupce návrh na vydání usnesení o promlčení výkonu trestu, přičemž přípisem ze dne 2. 3. 2018 předseda senátu Krajského soudu v Plzni informoval právního zástupce žalobce o tom, že neshledal důvody pro vydání požadovaného rozhodnutí. Proti tomuto sdělení podal žalobce stížnost. Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 4. 2018 byla zamítnuta

žádost žalobce o upuštění od výkonu zbytku trestu odnětí svobody, proti němuž podal žalobce stížnost. Ta byla zamítnuta usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 4. 2018. Dne 11. 6. 2019 vydal Ústavní soud nález sp. zn. II. ÚS 1511/18, jímž bylo rozhodnuto, že postupem Krajského soudu v Plzni spočívajícím ve sdělení předsedy senátu ze dne 2. 3. 2018 jsou porušována základní práva žalobce na osobní svobodu a spravedlivý proces, přičemž Krajskému soudu v Plzni bylo tímž nálezem přikázáno neprodleně rozhodnout o návrhu žalobce o promlčení doby výkonu trestu. Podle Ústavního soudu skončila promlčecí doba výkonu trestu dne 12. 1. 2015. Usnesením ze dne 25. 6. 2019, č. j. 1 T 7/89-962, Krajský soud v Plzni rozhodl, že výkon trestu odnětí svobody, který byl žalobci uložen rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 9. 1989, č. j. 1 T 7/89-329, ve spojení s usnesením Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14. 12. 1992, č. j. 3 To 56/90-427, je promlčen. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 2. 7. 2019 a téhož dne byl žalobce z výkonu trestu odnětí svobody propuštěn. Omezením osobní svobody došlo k významnému zásahu do osobní a rodinné sféry žalobce, neboť žalobce ve svém pokročilém věku nesl zadržení a následný výkon trestu velmi těžce, ocitl se v zemi, v níž se nebyl s to dorozumět (hovořil pouze turecky), jeho zdravotní stav byl nepříznivý a trpěl obavou, že se do své vlasti nevrátí živý. Žalobce byl přesvědčen o tom, že byl amnestován, a nebyl tudíž schopen pochopit, že má téměř po třiceti letech vykonat jemu uložený trest, a to též s přihlédnutím k tomu, že coby řidič v dálkové kamionové dopravě cestoval v průběhu této doby po Evropě a opakovaně navštívil i Českou republiku. Žalobci se v důsledku těchto okolností rozpadla rodina, když od něj odešla manželka i s dětmi.

6. Na základě těchto skutkových okolností dospěl soud prvního stupně k právnímu závěru, že došlo k nesprávnému úřednímu postupu soudu spočívajícímu v porušení povinnosti vydat rozhodnutí o promlčení výkonu trestu žalobce, v důsledku čehož došlo k nezákonnému omezení osobní svobody žalobce po dobu 558 dní. Za přiměřené odškodnění považoval soud prvního stupně (s odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu) částku 800 Kč za jeden den trvání omezení osobní svobody, tedy celkovou částku 446 400 Kč. Vyšší zadostiučinění považoval soud prvního stupně za rozporné s obecně sdílenou představou spravedlnosti. Na požadované náhradě škody za náklady vynaložené na právní zastupování přiznal soud prvního stupně, vedle žalovanou již poskytnuté částky 12 705 Kč, ještě částku 1 875,50 Kč, proti kteréžto části jeho rozhodnutí žádný z účastníků odvolání nepodal.

7. Odvolací soud se ztotožnil se soudem prvního stupně v tom, že ze strany žalované došlo k nesprávnému úřednímu postupu a že žalovanou poskytnuté zadostiučinění ve formě konstatace porušení práva není s ohledem na zjištěné následky nesprávného úředního postupu v nemajetkové sféře žalobce dostačující. Odvolací soud se však neshodl se soudem prvního stupně v tom, jaká výše peněžitého zadostiučinění je přiměřená. Při úvaze o adekvátní výši peněžité kompenzace za újmu způsobenou nezákonným omezením osobní svobody vycházel odvolací soud z povahy trestní věci, celkové délky omezení osobní svobody a z následků v osobní sféře žalobce. Stran základní výše kompenzace pak vycházel z rozmezí 500 Kč až 1 500 Kč za jeden den trvání omezení osobní svobody, a to s odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu. Dále odvolací soud vyšel ze závěrů obsažených v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2019, sp. zn. 30 Cdo 4032/2018, a v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2012, sp. zn. 28 Cdo 605/2012, a dovodil, že i v právě souzeném případě lze přihlédnout k tomu, že žalobce nelze postavit naroveň trestně stíhané osoby, která se žádného trestného činu nedopustila. Na argumentaci žalobce, že výkonem trestu byla zasažena jeho základní práva, odvolací soud odvětil, že žalobcem spáchaný trestný čin je mnohem tíživějším zásahem do lidských práv, než jakého se na žalobci dopustila žalovaná. Jelikož však žalobce prokázal svá tvrzení stran závažných dopadů nesprávného úředního postupu do jeho nemajetkové sféry, není sice namíste uvažovat o dostatečnosti kompenzace poskytnuté žalovanou, avšak při stanovení výše odškodnění za jeden den trvání omezení osobní svobody je z důvodů shora uvedených možno vycházet z částky nižší než judikatorně dovozovaných 500 Kč. Za spravedlivé zadostiučinění tak odvolací soud v daném případě považoval částku 400 Kč za jeden den trvání omezení osobní svobody (výkonu trestu) žalobce, celkově tedy částku 223 200 Kč.

II. Dovolání a vyjádření k němu

8. Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce v celém rozsahu dovoláním, jehož přípustnost dovozoval z toho, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na zodpovězení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, dle které by měl být každý den nezákonného výkonu trestu odnětí svobody či vazby odškodněn částkou od 500 Kč do 1 500 Kč. Dovolatel se domnívá, že zejména odvolací soud se dopustil excesu, jestliže vyšel z částky odškodnění ve výši 400 Kč za jeden den. Zároveň má dovolatel za to, že napadený rozsudek odvolacího soudu závisí na řešení otázek, které nebyly v dosavadní rozhodovací praxi odvolacího soudu vyřešeny, a to:

- a) zda je judikatura odvolacího soudu vztahující se k odškodnění majetkové a nemajetkové újmy způsobené promlčeným trestním stíháním použitelná i v případech odškodnění majetkové a nemajetkové újmy způsobené výkonem promlčeného trestu,
- b) zda je judikatura odvolacího soudu stran rozmezí výše peněžité kompenzace za nezákonnou vazbu či výkon trestu odnětí svobody použitelná i na případ výkonu trestu odnětí svobody, který byl promlčen,
- c) v případě kladné odpovědi na druhou otázku, zda by ve výši přiměřeného zadostiučinění měla být zohledněna i právní kvalifikace skutku, za který byl poškozený odsouzen, jedná-li se o promlčení výkonu trestu, případně jaká kritéria by měla být zohledněna a zda by mezi jinými mělo být zohledněno to, že poškozený promlčení výkonu trestu nezavinil.

9. Poukázal-li odvolací soud v dovoláním napadeném rozsudku na judikaturu vztahující se k výši přiměřeného zadostiučinění v případech promlčení trestnosti, považuje to dovolatel za nepřipadné, neboť má za to, že je třeba rozlišovat mezi případy promlčení trestnosti, kdy v důsledku uplynutí určité doby nelze pachatele trestně stíhat, vyslovit jeho vinu a uložit mu trest, a případy promlčení výkonu trestu, kdy je to stát, kdo není schopen zajistit v určité době výkon uloženého trestu. V prvním případě dochází podle mínění dovolatele k promlčení zejména proto, že se orgány činné v trestním řízení o trestném činu nedozví, případně se nedozví o konkrétní osobě, která čin spáchala, naproti tomu v druhém případě může být důvodem promlčení celá škála okolností od přeplněnosti věznic až po rezignaci příslušných orgánů na zajištění výkonu trestu, kterak tomu bylo podle dovolatele v daném případě. Proto je irelevantní, za jaký trestný čin byl žalobce odsouzen, neboť trestní předpisy dobu promlčení nevážou na to, za jaký trestný čin byla dotčená osoba odsouzena, nýbrž na konkrétní druh a výměru trestu. Dovolatel následně opětovně zdůrazňuje, že promlčení výkonu trestu nezavinil, orgány České republiky měly k dispozici jeho adresu v Turecku, přičemž dovolatel se nijak neskrýval a žil obyčejným životem. V této souvislosti dovolatel odkazuje na závěry přijaté v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 25 Cdo 2794/2006, podle nichž pobyt obviněného za hranicemi České republiky v době trestního stíhání sám o sobě neznamená zavinění na jeho následném vzetí do vazby ve smyslu § 12 odst. 1 písm. a) OdpŠk. To podle dovolatele v daném případě platí tím spíše, že on sám nevěděl o tom, že uložený trest nebyl amnestován. Promlčení uloženého trestu bylo podle dovolatele jednoznačné a postup Krajského soudu v Plzni byl toliko formální, což konstatoval i Ústavní soud. Za přiměřené zadostiučinění by dovolatel - vzhledem k závažným dopadům nesprávného úředního postupu do jeho nemajetkové sféry - považoval částku 3 000 Kč za jeden den trvání výkonu trestu odnětí svobody, přičemž v této částce by rovněž byla zohledněna i inflace. Dovolatel navrhl, aby odvolací soud změnil výrok I rozsudku odvolacího soudu tak, že rozsudek soudu prvního stupně se ve výrocích III a IV mění tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku ve výši 1 674 000 Kč společně se zákonným úrokem z prodlení ode dne 1. 5. 2020 do zaplacení. Eventuálně navrhl, aby odvolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

10. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III. Přípustnost dovolání

11. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2022 (viz čl. II a XII zákona č. [286/2021](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“

12. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. (a § 241a odst. 2 o. s. ř.).

13. Nejvyšší soud předně konstatuje, že dovolání v rozsahu, v němž směřuje do části výroku I napadeného rozsudku, kterým byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně v části výroku III co do částky 223 200 Kč s příslušenstvím, není subjektivně přípustné (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2000, sp. zn. 31 Cdo 2675/99). V části, v níž výslovně směřuje proti výroku II rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů, pak není dovolání objektivně přípustné podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

14. Ve zbylém rozsahu je přípustnost dovolání nutno poměřovat ustanovením § 237 o. s. ř., podle něhož není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

15. Dovolání nemůže být podle § 237 o. s. ř. shledáno přípustným pro prostý nesouhlas žalobce s výší přiznaného zadostiučinění, respektive pro zodpovězení otázky, jaká má být konkrétní výše přiměřeného zadostiučinění za jeden den trvání omezení jeho osobní svobody (zda je adekvátní odvolacím soudem zvolená sazba 400 Kč či žalobcem požadovaná částka 3 000 Kč), neboť podle ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu platí, že stanovení formy a výše přiměřeného zadostiučinění za nesprávný výkon veřejné moci je především úkolem soudu prvního stupně a přezkum úvah prvoinstančního soudu úkolem soudu odvolacího. Dovolací soud při přezkumu výše zadostiučinění v zásadě posuzuje právní otázky spojené s výkladem § 31a OdpŠk, přičemž výslednou částkou se zabývá až tehdy, byla-li by vzhledem k aplikaci tohoto ustanovení na konkrétní případ zcela zjevně nepřiměřená (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2013, sp. zn. 30 Cdo 675/2013, či ze dne 5. 4. 2017, sp. zn. 30 Cdo 1818/2015), což platí i pro případy újmy způsobené omezením osobní svobody jednotlivce (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2018, sp. zn. 30 Cdo 3206/2018). Přitom je třeba konstatovat, že odvolacím soudem přiznaná částka přiměřeného zadostiučinění v tomto případě zcela zjevně nepřiměřená není.

16. Dovolání není podle § 237 o. s. ř. přípustné ani pro řešení jedné z otázek formulovaných žalobcem sub c), zda by při úvaze o přiměřené výši zadostiučinění měla být zohledněna právní kvalifikace skutku, za který byl poškozený odsouzen, neboť na řešení této otázky není dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu založeno. Odvolací soud vzal výslovně v úvahu skutečnost, že žalobce byl k výkonu trestu odnětí svobody pravomocně odsouzen, přičemž z hlediska vzniklé újmy jej podle názoru odvolacího soudu nelze postavit naroveň osobě, která byla k trestu odnětí svobody odsouzena nezákonně. Toliko k argumentu žalobce, že výkonem trestu bylo zasaženo do jeho práv, odvolací soud žalobci připomněl závažnost trestného činu, pro který byl odsouzen, a také to že tento čin představoval závažný zásah do lidských práv jiného. Na žádném místě však odvolací soud

neuzavřel, že by se při úvaze o intenzitě žalobci vzniklé nemajetkové újmy, a tedy i o výši přiměřeného peněžitého zadostiučinění, měla zohledňovat právní kvalifikace skutku (například v tom smyslu, že čím závažnější čin, pro který byl poškozený odsouzen, tím nižší se poskytne zadostiučinění za protiprávní vykonání uloženého trestu).

17. Dovolací soud ovšem shledal dovolání podle § 237 o. s. ř. přípustným pro zodpovězení dovolatelem položené otázky sub b), zda lze při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou výkonem promlčeného trestu odnětí svobody vycházet ze závěrů dosavadní judikatury dovolacího soudu vztahující se ke kompenzaci nemajetkové újmy způsobené nezákonným omezením osobní svobody vazbou, neboť tato otázka nebyla v dosavadní rozhodovací praxi dovolacího soudu explicitně zodpovězena.

18. Dovolací soud dále shledal dovolání podle § 237 o. s. ř. přípustným pro zodpovězení otázek formulovaných žalobcem sub a) a částečně (mimo v předchozím odstavci uvedené otázky) sub c), které však směřují ve své podstatě k řešení stejné problematiky. Žalobce v tomto ohledu předkládá dovolacímu soudu k posouzení jedinou úvahu odvolacího soudu (která jím byla analogicky převzata z rozhodnutí Nejvyššího soudu týkajícího se náhrady škody v případech zastavení trestního stíhání pro promlčení trestnosti), že při stanovení formy či výše přiměřeného zadostiučinění za nezákonné omezení osobní svobody spočívající v (částečném) vykonání již promlčeného trestu, je třeba přihlídnout právě k tomu, že poškozený spáchal trestný čin a byl za něj pravomocně odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Tato úvaha představuje řešení, k němuž se ve své dosavadní rozhodovací praxi dovolací soud rovněž nevyjádřil.

19. Stejně tak nebyla v dosavadní rozhodovací praxi dovolacího soudu řešena otázka, zda je třeba při úvaze o formě či výši přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou vykonáním promlčeného trestu přihlídnout k tomu, že poškozený promlčení výkonu trestu „nezavinil“, čímž je podle obsahu dovolání zřetelně míněno, že se žalobce neskrýval, a ani jinak se záměrně nevyhýbal výkonu trestu. Rovněž pro řešení této otázky je dovolání podle § 237 o. s. ř. přípustné.

IV. Důvodnost dovolání

20. Dovolání není důvodné.

21. Podle § 6a OdpŠk odpovědnost státu a územních celků v samostatné působnosti za porušení práva na osobní svobodu se posoudí podle ustanovení tohoto zákona upravujících odpovědnost za nezákonné rozhodnutí nebo nesprávný úřední postup.

22. Podle 31a odst. 1 OdpŠk bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu.

23. Podle § 31a odst. 2 OdpŠk zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlídnou k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.

24. Ve vztahu k první otázce, pro kterou bylo dovolání shledáno přípustným, je třeba konstatovat, že obecná kritéria, která by měla být vzata v potaz při stanovení přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným omezením osobní svobody (tak jako i orientační rozmezí adekvátní výše peněžitého zadostiučinění) byla v judikatuře Nejvyššího soudu stanovena

zejména v rozsudku ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2357/2010 (publikovaném pod č. 52/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 23. 7. 2012, sp. zn. I. ÚS 1070/12. Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí i na podkladě analýzy příslušné rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva (dále též jen „ESLP“) dovedl, že § 31a odst. 2 OdpŠk je normou s relativně neurčitou hypotézou, která není stanovena přímo právním předpisem, a která tak přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností, což platí i při přímé aplikaci čl. 5 odst. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Relevantními kritérii v tomto směru jsou povaha trestní věci, celková délka omezení osobní svobody a následky v osobní sféře poškozené osoby (viz např. i rozsudek ESLP ze dne 6. 10. 2005, ve věci Shilyayev proti Rusku, stížnost č. 9647/02, bod 21). Dále Nejvyšší soud v témže rozhodnutí uvedl, že adekvátním odškodněním je částka v rozmezí 500 Kč až 1 500 Kč za jeden den trvání omezení osobní svobody ve vazbě a zdůraznil, že k tomuto rozmezí je nutno přistupovat pouze jako k orientačnímu s tím, že podléhá toliko úvaze soudu v konkrétním případě, k jaké částce dospěje. Z uvedeného rozhodnutí je zjevné, že závěry Nejvyššího soudu v něm vyložené byly přijaty generálně ve vztahu k případům nezákonného (protiprávního) omezení osobní svobody výkonem veřejné moci, a nikoliv jen ve vztahu k nezákonně uvalené vazbě či vykonání trestu uloženého na základě pravomocného rozhodnutí, které bylo následně zrušeno, byť co do orientačního rozmezí adekvátního finančního zadostiučinění se toto rozhodnutí výslovně upíná toliko k omezení osobní svobody jednotlivce při vazebním stíhání. Na druhou stranu, při odhlédnutí od všech dalších konkrétních okolností provázejících jednotlivé „typy“ omezení či zbavení osobní svobody v rámci trestního řízení (zadržení policejním orgánem, uvalení vazby, výkon pravomocně uloženého trestu spočívajícího v omezení či odnětí osobní svobody), je třeba vycházet z toho, že újma případně vzniknuvší jednotlivci v důsledku protiprávnosti takového omezení je v zásadě (z hlediska následků omezení osobní svobody jednotlivce v jeho nemajetkové sféře) stejná či přinejmenším obdobná. I v případě (nezákonného) výkonu trestu odnětí svobody je jistě možno vyjít ze slov obsažených v již citovaném rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2357/2010, totiž že samotné držení ve věznicí „má z povahy věci negativní dopady do svobody pohybu či do práva na soukromí“ a že stejně tak jako výkon vazby i výkon trestu odnětí svobody „působí újmu na základních právech, svobodách a důstojnosti dotčené osoby, ... působí stres, nejistotu, úzkost apod.“ V zásadě tedy není důvodu, pro který by při stanovení výše zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou protiprávním výkonem pravomocně uloženého nepodmíněného trestu odnětí svobody nemělo být vycházeno jako ze základního a toliko orientačního rozmezí 500 Kč až 1 500 Kč za jeden den trvání omezení osobní svobody. Ostatně týž přístup byl, byť toliko implicitně, zaujat již v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2018, sp. zn. 30 Cdo 3206/2018.

25. Je tak možno konstatovat, že citované judikatorní závěry jsou aplikovatelné i na právě souzený případ, kdy došlo k nezákonnému omezení osobní svobody žalobce tím, že byl v souvislosti s vydaným příkazem k zatčení zadržen a následně byl dodán k výkonu již promlčeného trestu odnětí svobody. V tomto směru lze uvést, že rovněž ESLP v obdobném případě (výkonu promlčeného trestu odnětí svobody) konstatoval porušení čl. 5 odst. 1 Úmluvy a v důsledku absence vynutitelného práva na kompenzaci též porušení čl. 5 odst. 5 Úmluvy, avšak spravedlivé zadostiučinění podle čl. 41 Úmluvy nepřiznal, neboť je stěžovatel nepožadoval (srov. rozsudek ESLP ze dne 17. 11. 2016, ve věci Lelyuk proti Ukrajině, stížnost č. 24037/08). Nadto, výše zmíněná kritéria, která je nutno vzít do úvahy při posouzení adekvátní výše zadostiučinění, pak ESLP vyslovil právě v případě, který se týkal omezení osobní svobody v důsledku nezákonně uloženého trestu odnětí svobody (tzv. justičního omylu), přičemž v souvislostech právě souzeného případu není od věci dodat, že jako nikoliv zjevně nepřiměřenou („svévolnou či nerozumnou“) neshledal vnitrostátními orgány priznanou částku zadostiučinění ve výši 2 700 EUR za jeden rok, osm měsíců a jednadvacet dní (tedy přibližně 626 dní) omezení osobní svobody (srov. již uvedený rozsudek ESLP ve věci Shilyayev proti Rusku).

26. Zároveň je tím dána odpověď na otázku sub b), totiž, že závěry o rozmezí výše peněžité kompenzace za nezákonnou vazbu či výkon trestu odnětí svobody jsou obecně aplikovatelné i na případ výkonu trestu odnětí svobody, jehož výkon byl promlčen, avšak stejně tak platí, že toto rozmezí je toliko orientační a konečná výše zadostiučinění podléhá úvaze soudu prvního stupně, potažmo soudu odvolacího v konkrétním případě. Jsou-li tyto úvahy založeny na relevantních okolnostech zjištěných v konkrétním případě, pak v zásadě není dán důvod pro zásah dovolacího soudu ani tehdy, jestliže soudy dospějí k částce zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným omezením osobní svobody, která se nachází pod hranicí dovolacím soudem uvedeného orientačního rozpětí; v tomto ohledu je znovu možno poukázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2018, sp. zn. 30 Cdo 3206/2018, v němž Nejvyšší soud nepovažoval za odporující své judikatuře, jestliže s ohledem na konkrétní okolnosti případu (zejména s ohledem na dlouhý časový odstup od vykonání trestu do zrušení odsuzujícího rozsudku cestou soudní rehabilitace) byla soudy nižších stupňů shledána přiměřenou satisfakce ve výši 300 Kč za jeden den výkonu trestu odnětí svobody. V této souvislosti se sluší upozornit, že celková výše přiznaného zadostiučinění nemusí dosahovat ani takové výše, kterou by ve svém rozhodnutí přiznal sám ESLP, a to vždy, když s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu a k tomu, že odčinění újmy v řízeních před vnitrostátními orgány je zpravidla rychlejší a efektivnější než v řízení o stížnosti před ESLP, není výsledná satisfakce zjevně nepřiměřeně nízká, respektive podstatně (značně) nižší než částka, kterou by přiznal ESLP (srov. rozsudek ESLP ze dne 17. 5. 2011, ve věci Ganea proti Moldavsku, stížnost č. 2474/06, bod 30). Ostatně sám ESLP v případě porušení čl. 5 Úmluvy nezřídka považuje za dostačující (adekvátní) zadostiučinění konstatování porušení práva (např. rozsudek ESLP ze dne 22. 2. 2001, ve věci Szeloch proti Polsku, stížnost č. 33079/96, či ze dne 4. 12. 2008, ve věci Husák proti České republice, stížnost č. 19970/04).

27. Co se týče otázky druhé, tedy zda při stanovení formy či výše přiměřeného zadostiučinění za nezákonné omezení osobní svobody spočívající v (částečném) vykonání již promlčeného trestu, je třeba přihlédnout právě k tomu, že poškozený spáchal trestný čin a byl za něj pravomocně odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, ztotožňuje se dovolací soud se závěry vyslovenými v napadeném rozsudku odvolacího soudu.

28. Nejvyšší soud ve své judikatuře opakovaně zdůrazňuje, že forma a případná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, tedy její přiznání je nad rámec konstatování porušení práva namísto pouze tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému satisfakce skutečně mělo dostat (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3731/2011).

29. V judikatuře dovolacího soudu též bylo v souvislosti s kompenzací nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou trestního řízení výslovně konstatováno, že „součástí myšlenky fungujícího právního státu je předpoklad, že pachatel úmyslného trestného činu musí být minimálně srozuměn se skutečností, že proti němu bude vedeno trestní řízení, bude vynesena odsuzující rozsudek a bude mu uložen trest. Poškozený (pachatel) se stává vědomě 'hybatelem děje', a musí si tedy být vědom, že spácháním trestného činu vnáší na dlouhou dobu do svého života nejistotu, která se v jeho poměrech bude projevovat, a to bez ohledu na skutečnosti, zda proti němu trestní stíhání bude vůbec vedeno“ (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2018, sp. zn. 30 Cdo 3514/2017, bod 24, proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 5. 3. 2019, sp. zn. II. ÚS 4085/18). V tomto rozhodnutí pak Nejvyšší soud uzavřel, že „při stanovení formy a výše náhrady nemajetkové újmy za nepřiměřenou délkou trestního řízení se při hodnocení významu předmětu řízení pro jeho účastníka přihlíží k tomu, že poškozený byl uznán pachatelem vinným ze spáchání úmyslného trestného činu.“

30. V rozsudku ze dne 17. 9. 2012, sp. zn. 28 Cdo 605/2012, proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2013, sp. zn. II. ÚS 4682/12, na jehož

závěrech je postavena argumentace dovoláním napadeného rozsudku odvolacího soudu, se Nejvyšší soud zabýval otázkou, zda náhrada škody (spočívající v nákladech vynaložených na obhajobu) způsobená v trestním řízení, které skončilo jeho zastavením z důvodu promlčení ve smyslu § 67 tr. zák., přísluší tomu, kdo se dopustil jednání odpovídajícího skutkové podstatě trestného činu, pro který byl stíhán. Nejvyšší soud v tomto případě uzavřel, že přiznání práva na náhradu škody způsobené trestním stíháním v případě, kdy se trestně stíhaná osoba dle závěrů učiněných v trestním řízení vsutku dopustila protiprávního jednání odpovídajícího skutkové podstatě trestného činu, by bylo v příkrém rozporu se zásadou *ex iniuria ius non oritur* (z bezpráví právo nepovstane). Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí vyšel mimo jiné z toho, že promlčením podle § 67 tr. zák. zaniká trestní odpovědnost pachatele trestného činu, neboť uplynutím času postupně slábne, až docela zaniká potřeba trestněprávní reakce na trestný čin. Běh času však nikterak nemůže ovlivnit to, že se určitá osoba dopustila jednání zákonem reprobovaného. Dovolací soud v této souvislosti upozornil, že pozdní reakce státu na čin určité osoby má za následek, že státu zaniklo oprávnění pachateli trestného činu uložit přiměřený trest a pachateli zanikla povinnost přiměřený trest strpět. Tato okolnost by však sama o sobě neměla zakládat právo pachatele na náhradu nákladů trestního řízení, neboť to bylo právě jeho protiprávní jednání, jež si vynutilo tuto, byť z hlediska uložení trestněprávní sankce opožděnou, reakci státu. Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí nakonec vyslovil, že uplynutí delší doby od spáchání trestného činu by nemělo být důvodem pro to, aby stát poskytoval odškodnění jeho pachateli, třebaže shledává, že již není nutno, aby v zájmu společnosti na eliminaci škodlivých jednání vůči pachateli působil trestněprávními prostředky. V opačném případě by v podstatě byly naroveň postaveny trestně stíhaná osoba, která se žádného trestného činu nedopustila, a osoba, jež se ho sice dopustila, ale která je s ohledem na delší časovou prodlevu od spáchání trestného činu a zahájení trestního řízení ušetřena povinnosti akceptovat trestněprávní následky svého jednání.

31. Dovolací soud dospěl k závěru, že právě citovaná judikatura je analogicky aplikovatelná i na právě souzený případ, je tedy relevantní pro zodpovězení předmětné otázky.

32. Je třeba uvést, že případy vzniku (majetkové či nemajetkové) újmy v důsledku nepřiměřené délky trestního řízení či v důsledku zahájení již promlčeného trestního stíhání a případy vzniku újmy v důsledku výkonu promlčeného trestu jsou – z povahy věci samé – odlišné. Z hlediska trestního práva je jisté – jak poukazuje dovolatel – zcela nezbytné rozlišovat mezi institutem promlčení trestního stíhání a institutem promlčení trestu, ačkoliv je též nutno upozornit, že podle odborné literatury „institut promlčení výkonu trestu vychází v podstatě ze stejného předpokladu jako institut promlčení trestního stíhání. Promlčení výkonu trestu znamená, že po uplynutí promlčecí doby pravomocně uložený trest nelze vykonat“ (srov. PŮRY, F. § 68 [Délka promlčecí doby]. In: ŠÁMAL, P., PŮRY, F., RIZMAN, S. Trestní zákon. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 606, marg. č. 1). Oba dva instituty promlčení mohou být nazírány jako právo pachatele, aby po uplynutí určité doby od spáchání trestného činu či od právní moci odsuzujícího rozsudku nebyl trestně stíhán nebo souzen, respektive aby na něm nebyl požadován výkon uloženého trestu (srov. rozsudek ESLP ze dne 22. 6. 2000, ve věci Coëme a další proti Belgii, stížnosti č. 32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 a 33210/96, bod 146).

33. I v případě promlčení výkonu trestu tudíž jistě platí, co již dovolací soud uvedl ve svých předchozích rozhodnutích citovaných výše, tedy že uplynutím času postupně slábne, až docela zaniká potřeba společnosti na tom, aby již jednou pravomocně uložený trest byl vykonán. Účel trestu může splnit jen jeho včasný výkon a „jestliže pachatel, který v promlčecí době nespáchal nový trestný čin, na který zákon stanoví trest stejný nebo přísnější, prokázal, že se napravil, není v takovém případě výkonu trestu třeba“ (dílo citované výše, s. 606, marg. č. 1). Ústavní soud pak v nálezu vydaném ve věci žalobce uvedl, že „legitimním cílem trestněprávní úpravy promlčení výkonu trestu, jež má hmotněprávní povahu, je otevřít časový úsek, v němž jsou dány podmínky k výkonu trestu, a stanovením přiměřené doby promlčení působit v zájmu právní jistoty na státní moc i odsouzeného,

aby byl trest řádně vykonán“ (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2019, sp. zn. II. ÚS 1511/18, bod 21).

34. Na druhou stranu je třeba odmítnout (pro daný případ navíc poněkud nadbytečnou) konstrukci dovolatele, že pro posouzení promlčení výkonu trestu je zcela irelevantní, za jaký trestný čin byl pachatel odsouzen, neboť délka promlčecích dob zakotvených v § 68 tr. zák. je odstupňována podle druhu a výše uloženého trestu, přičemž druh a výše uloženého trestu podle § 31 odst. 1 tr. zák. odvisí od stupně nebezpečnosti trestného činu. Dovolacímu soudu pak není zřejmé, jakou roli při posouzení předmětné otázky sehrává a z čeho pramení dovolatelovo přesvědčení, že k promlčení trestního stíhání dochází proto, že se orgány činné v trestním řízení o trestném činu nedozví, případně se nedozví o konkrétní osobě, která čin spáchala, kdežto v případě promlčení výkonu trestu může být důvodem promlčení celá škála okolností od přeplněnosti věznic až po rezignaci příslušných orgánů na zajištění výkonu trestu.

35. Navíc stěžejní úvaha odvolacího soudu vyjádřená v jeho dovoláním napadeném rozsudku, že z hlediska formy a případně výše přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným omezením osobní svobody (výkonem promlčeného trestu) má jít k tíži poškozeného skutečnost, že byl pravomocně odsouzen za spáchání trestného činu, není s povahou institutu promlčení či s odlišnostmi mezi promlčením trestnosti a promlčením výkonu trestu přímo svázána. Z obecného pohledu jde totiž spíše o to, zda při nesprávném (protiprávním) výkonu státní moci v rámci trestního řízení má být při zvažování intenzity újmy vzniklé tomu, komu je kladeno za vinu určité trestně postižitelné jednání, bráno v potaz, že se jedná o osobu, která byla v témže řízení pravomocně shledána vinnou ze spáchání úmyslného trestného činu, eventuálně že jí byl za toto provinění pravomocně uložen trest, který by za pravidelného běhu událostí měl být také vykonán.

36. V souladu s výše uvedenými judikatorními závěry je jistě možno konstatovat, že ten, kdo spáchal čin, který je podle platných právních předpisů označen za trestný, a kdo byl navíc za takový (v daném případě nadto závažný) trestný čin pravomocně odsouzen k trestu odnětí svobody, musí počítat s tím, že v souladu s právem, a tedy zcela „zaslouženě“ takový trest také dříve nebo později vykoná. Skutečnost, že dojde k uplynutí určitého (zákonem stanoveného) času od právní moci rozsudku ukládajícího trest, v důsledku čehož stát pozbude možnosti, aby odsouzeného po právu k výkonu trestu donutil, a odsouzený zrcadlově k tomu bude zbaven povinnosti k trestu odnětí svobody nastoupit a vykonat jej (z důvodu výše uvedených), ještě neznamená, že samo pravomocné odsouzení za trestný čin, pro který byl pachateli promlčený trest uložen, by nemělo hrát žádnou roli při stanovení formy či výše přiměřeného zadostiučinění za vykonání takto uloženého trestu. Je třeba vzít v úvahu, že újma na straně poškozeného v těchto případech nepochybně spočívá v tom, že v souvislosti se zadržením a dodáním k výkonu trestu a jeho následným pokračováním byl omezen na osobní svobodě (případně i jiných svobodách či základních právech) a že kdyby příslušné státní orgány jednaly v souladu s právem, pak by k takovému omezení pro uplynutí zákonem vymezeného času od právní moci odsuzujícího rozsudku nedošlo. Na druhou stranu ale nelze pustit ze zřetele, že při dřívějším (včasném) výkonu státní moci, by byl žalobce zcela v souladu s právem omezen úplně stejně a (jako v daném případě) po daleko delší dobu. Jinými slovy řečeno, odsouzený sice po uplynutí určité doby od právní moci rozsudku má právo nevykonat trest, nesmí být z tohoto důvodu omezen na osobní svobodě, a dojde-li přesto k tomuto omezení, pak se jedná o nesprávný výkon veřejné (státní) moci, na druhé straně nelze odhlédnout od toho, že stejně tak při náležitém a včasném výkonu pravomocného odsuzujícího rozsudku by byl omezen na osobní svobodě (dodán k výkonu trestu) plně v souladu s právem a o žádné újmě by nemohla být řeč. Rozdíl mezi oběma případy tak spočívá právě a jen v (u)plynutí času, kdy po skončení zákonem stanovené lhůty může odsouzený pachatel důvodně a po právu očekávat, že výkon jemu uloženého trestu již nebude po něm požadován, což však nemění nic na tom, že prvotní příčinou konání orgánů státu bylo jeho jednání, za které mu byl pravomocně (zcela v souladu s právem) uložen trest. Tedy ani v případě pozdního, a

tím i protiprávního konání státu nemůže být újma způsobená pravomocně odsouzené osobě srovnatelná s újmou, kterou by výkonem (promlčeného) trestu utrpěla osoba odsouzená neprávem (případ tzv. justičního omylu), případně kterou by utrpěla osoba vzata nezákonně do vazby.

37. Na tomto místě je možno poukázat i na rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 7. 7. 2011, ve věci Al-Jedda proti Spojenému království, stížnost č. 27021/08 (zejm. body 113 a 114), v němž uvedený soud při posouzení výše peněžitého zadostiučinění za nemajetkovou újmu v důsledku porušení čl. 5 odst. 1 Úmluvy přihlédl mimo jiné k argumentu britské vlády, že stěžovatel byl členem teroristické sítě a představoval závažnou hrozbu pro bezpečnost v Iráku, a proto zadostiučinění v penězích přiznal jen z důvodu velmi dlouhé doby omezení osobní svobody stěžovatele (v délce tří let, dvou měsíců a dvaceti dnů).

38. Z právě uvedeného vyplývá závěr dovolacího soudu (a odpověď na dovolatelovu otázku), že při úvaze o formě či výši přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou poškozenému výkonem promlčeného trestu odnětí svobody, je třeba - jako k jedné z okolností případu - přihlížet k tomu, že poškozenému byl (promlčený) trest uložen pravomocným (nezrušeným) rozsudkem trestního soudu.

39. Konečně k otázce dovolatele, zda je třeba v rámci stanovení přiměřeného zadostiučinění přihlížet k tomu, že nezavinil promlčení jemu uloženého trestu, tj., že se aktivně nevyhýbal výkonu trestu s neskryval se, je nutno uvést, že právě absence uvedeného jednání ze strany žalobce vedla Ústavní soud v nálezu sp. zn. II. ÚS 1511/18 k tomu, že při aplikaci pro žalobce příznivějšího právního předpisu - § 68 odst. 2 tr. zák., ve znění účinném do 31. 12. 1993, dospěl k závěru o tom, že promlčecí doba ve vztahu k žalobci uloženému trestu se nestavěla, neboť žalobce sice po téměř celou dobu běhu promlčecí doby pobýval v cizině, avšak nečinil tak neoprávněně. Okolnost, že se žalobce výkonu trestu aktivně nevyhýbal, je tedy skutečností, která v konečném důsledku vedla k závěru o tom, že promlčecí doba ve vztahu k výkonu jemu uloženého trestu uplynula a že po jejím skončení bylo omezení osobní svobody žalobce v rozporu se zákonem (k tomu srov. bod 27 a následující nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1511/18). Jedná se proto o okolnost, jejíž zohlednění bylo podstatné již při posouzení, zda ze strany žalované došlo k protiprávnímu výkonu veřejné moci, pročez ji nelze zároveň vzít v potaz při stanovení přiměřené formy a výše zadostiučinění.

40. Na souzenou věc nemohou dopadat ani dovolatelem akcentované závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 25 Cdo 2794/2006, neboť v něm se dovolací soud zabýval tím, zda je kompenzace újmy vyloučena na základě aplikace § 12 odst. 1 písm. a) OdpŠk v důsledku zavinění obviněného na vzetí do vazby tím, že se zdržoval v zahraničí, kdežto v předmětné věci soudy nedospěly k závěru, že by kompenzace nemajetkové újmy způsobená žalobci byla vyloučena proto, že by žalobce zavinil vykonání promlčeného trestu, ať už z jakéhokoliv důvodu. Jinými slovy řečeno (v souladu s výše vyslovenými závěry), otázka pobytu žalobce v zahraničí byla podstatná při posouzení, zda došlo k promlčení výkonu jemu uloženého trestu, nikoliv však již při úvaze o přiměřeném zadostiučinění.

41. Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů dovolání žalobce v části směřující proti nákladovému výroku rozsudku odvolacího soudu podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl a ve zbylém rozsahu je podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

Další články:

- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)